

УДК 347.7

СМЕРНИЦЬКИЙ Д.В., кандидат юридичних наук

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В ЦЕНТРАЛЬНИХ ОРГАНАХ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ

Анотація. У статті розглянуто питання забезпечення прав на об'єкти інтелектуальної власності, які створені під час наукової діяльності, на прикладі організації цієї роботи в Міністерстві Російської Федерації у справах цивільної оборони, надзвичайних ситуацій та ліквідації наслідків стихійних лих.

Ключові слова: наукова діяльність, інтелектуальна власність, промислова власність, науково-технічна сфера, патентно-ліцензійна робота, дослідно-конструкторська робота, технологічна робота, технічна творчість.

Аннотация. В статье рассмотрен вопрос обеспечения прав на объекты интеллектуальной собственности, которые созданы в процессе научной деятельности, на примере организации этой работы в Министерстве Российской Федерации по делам гражданской обороны, чрезвычайным ситуациям и ликвидации последствий стихийных бедствий.

Ключевые слова: научная деятельность, интеллектуальная собственность, промышленная собственность, научно-техническая сфера, патентно-лицензионная работа, опытно-конструкторская работа, технологическая работа, техническое творчество.

Summary. The article deals with the issue of rights to intellectual property created during research activities, as an example of organization of such work in the Russian Ministry for civil defense, emergencies and elimination of consequences of natural disasters.

Keywords: scientific research, intellectual property, industrial property, scientific-technical sphere, patent-licensing work, experimental design work, technological work, technical creativity.

Постановка проблеми. Наукові дослідження та науково-технічні розробки посідають вагомe місце в процесі розвитку суспільства та його матеріального добробуту. Адже на основі наукової діяльності створюються та впроваджуються у повсякденне життя нові технології, матеріали та види технічної продукції, поліпшуються основні сфери життєдіяльності людини – медицина, виробництво, сільське господарство, освіта ін. Результатом наукової діяльності, а іншими словами інтелектуальної діяльності людини, стають об'єкти інтелектуальної власності. Забезпечити надійну охорону та захист об'єктів інтелектуальної власності та їх продуктивне використання в органах виконавчої влади, на підприємствах, в наукових установах можливо тільки при запровадженні комплексних організаційних систем щодо створення, захисту та управління об'єктами інтелектуальної власності. Тому досвід, особливо закордонних країн, щодо побудови зазначених систем, їх науковий аналіз є підґрунтям для створення таких систем у вітчизняних установах, підприємствах, органах виконавчої влади. В цій статті буде розглянуто досвід роботи з об'єктами інтелектуальної власності в Міністерстві Російської Федерації у справах цивільної оборони, надзвичайних ситуацій та ліквідації наслідків стихійних лих, проаналізовано комплексне вирішення питання щодо охорони, захисту та управління об'єктами інтелектуальної власності.

Актуальність дослідження полягає у необхідності поліпшення вітчизняної нормативно-правової ситуації щодо забезпечення прав на об'єкти інтелектуальної власності, які створені під час наукової діяльності, у органах виконавчої влади, підприємствах, наукових установах тощо.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідження та вирішення окремих проблем з питань правового забезпечення охорони об’єктів інтелектуальної власності викладено у працях таких вітчизняних вчених, як: у галузі цивільного права – Арістова І.В., Беляков К.І., Калюжний Р.А., Копан О.В., Пастухов О.М., Підпригора О.А., Підпригора О.О.; інформаційного права – Андрощук Г.О., Брижко В.М., Дахно І.І., Орлюк О.П.); державного управління – Шамрай В.О.; вчених-адміністративістів – Германова О.Г., Запорожець І.Г., Крайнева П.П., Мельник О.М., Святоцький О.Д., Чомахашвілі О.Ш., Чукаєва А.В. та інших. Щодо досліджень та праць іноземних (російських) вчених, то до них можна віднести праці таких вчених, як: Андрюшина А.Г., Майбурд С.В., Писачкина В.В., Мягковой Н.А. та інших. Разом з тим дослідження в цій сфері, враховуючи її актуальність, далеко себе не вичерпали та потребують подальшого системного наукового аналізу.

Метою статті є удосконалення системи нормативно-правового забезпечення прав на об’єкти інтелектуальної власності.

Виклад основних положень. Інтелектуальна власність, впродовж всього часу розвитку людини, йшла пліч-о-пліч з удосконаленням побуту людини, розвитком промисловості, торгівлі та наукового пізнання світу. Еволюція людини тісно пов’язана зі створенням об’єктів інтелектуальної власності. Перші знаряддя праці, перші промислові вироби теж були об’єктами інтелектуальної власності. Але в період відсутності інститутів права та закріплених правових норм об’єкти інтелектуальної власності не мали належної правової охорони. З давніх часів людина дійшла висновку стосовно доцільності охорони об’єктів інтелектуальної власності та використання їх за власним розсудом, що в тому числі приносило економічну вигоду правовласникові. З розвитком правового суспільства та закріплених у відповідних документах норм права інтелектуальна власність теж стала набувати правового забезпечення, тобто – правової охорони, захисту, регулювання.

Початок кожного століття, а тим більше тисячоріччя, ставить перед людством нові завдання, що пов’язані як із уже досягнутим рівнем економічного і соціального розвитку держав, що існують на нашій планеті, так і з очікуванням значного поліпшення умов життя людей у багатьох, якщо не в усіх країнах світу. Сучасні моделі економічного зростання держав мають ґрунтуватися на постійному прискоренні науково-технічного прогресу. Зростання ролі та значення інтелектуальної діяльності у соціально-економічному розвитку суспільства зумовлює необхідність розв’язання таких проблем: правове забезпечення інтелектуальної діяльності; раціональне, широке використання результатів інтелектуальної діяльності; захист прав суб’єктів інтелектуальної діяльності. Для надійного та ефективного правового забезпечення інтелектуальної діяльності необхідно створити відповідний правовий механізм, здатний належним чином забезпечити правову охорону цієї діяльності. В Україні вже існує необхідна правова база, що відповідає, у цілому, сучасним світовим стандартам, хоча й має істотні недоліки та потребує постійного удосконалення. Загалом, інтелектуальна діяльність перебуває у постійній динаміці, що і є причиною зміни законодавства відповідно до її розвитку [1, с. 11-12].

За роки розвитку суспільства склалися визначення прав інтелектуальної власності: “право промислової власності”, “авторське право” та “суміжні права”. До поняття “право промислової власності” відносяться: винаходи, промислові зразки, товарні знаки, знаки обслуговування, торгівельні найменування і позначення. Авторським правом регулюються права на літературні, художні і наукові твори, а суміжними правами – на виступи виконавців, фонограми і програми ефірного мовлення [2, с. 9].

Писачкин В.В. вбачає в інтелектуальній власності феномен інституційного характеру, що визначає соціальний статус авторів, винахідників і інших суб'єктів, які створюють нововведення. Вона регулює процеси творчої, культурної, соціальної політичної і економічної практики, забезпечує охорону прав на об'єкти творчої діяльності і її ефективність [3, с. 3].

Діяльність у науковій і науково-технічній сферах здійснюється відповідно до Конституції України [4], Закону України “Про наукову і науково-технічну діяльність” [5], низки інших нормативно-правових документів. Наукова сфера, враховуючи її багатогранність, має міжгалузевий характер. Тобто у правовому сенсі регулюється нормами цивільного, фінансового, адміністративного, інформаційного права. Визначати завершений перелік правових норм, які регулюють зазначену сферу, уявляється недоцільним.

Як зазначено у Законі України “Про наукову і науково-технічну діяльність” – розвиток науки і техніки є визначальним фактором прогресу суспільства, підвищення добробуту його членів, їх духовного та інтелектуального зростання. Цим зумовлена необхідність пріоритетної державної підтримки розвитку науки як джерела економічного зростання і невід'ємної складової національної культури та освіти, створення умов для реалізації інтелектуального потенціалу громадян у сфері наукової і науково-технічної діяльності, цілеспрямованої політики у забезпеченні використання досягнень вітчизняної та світової науки і техніки для задоволення соціальних, економічних, культурних та інших потреб [5].

Звісно в першу чергу розглядається така складова інтелектуальної власності, як “промислова власність”, адже саме вона приносить основний ефект економічного зростання шляхом втілення науково-технічних розробок у промислове виробництво. Відповідно до Паризької конвенції з охорони промислової власності промислова власність – це права, що стосуються винаходів, корисних моделей, промислових зразків, знаків для товарів і послуг, фірмових найменувань, зазначень походження товарів, а також захист від недобросовісної конкуренції. Промислова власність також поширюється й на галузі сільськогосподарського виробництва і видобувної промисловості та на всі продукти промислового чи природного походження [1, с. 319].

Налагоджена робота в будь-якій сфері діяльності людини залежить від створення відповідної системи, яка забезпечить взаємодію суб'єктів цієї діяльності, встановить правила діяльності у сфері, а також відповідні критерії якості стосовно діяльності та її кінцевого результату. Отже здійснення належної, продуктивної діяльності у науковій і науково-технічній сферах насамперед залежить від організації роботи в цій сфері, створення всіх необхідних нормативних документів, які забезпечать можливість повної реалізації наукового потенціалу. Це стосується і об'єктів інтелектуальної власності, як одного з основних результатів наукової діяльності. Отже проблема створення комплексної системи правового та організаційного забезпечення наукової діяльності та забезпечення прав інтелектуальної власності є надто актуальною. Розглядаючи це питання слід звернутися до досвіду тих органів виконавчої влади, які вже зробили певні кроки у зазначеному напрямі.

Вивчаючи питання щодо забезпечення прав інтелектуальної власності, слід звернути увагу на закордонний досвід. Проаналізувавши роботу органів виконавчої влади Російської Федерації щодо інтелектуальної власності, створеної у ході їх діяльності, зазначимо, що в згаданій сфері в Росії, як і на Україні, є цілий ряд проблем. Цьому питанню не приділяється необхідної уваги, і тому переважна частина відомств не має координованої системи по створенню, охороні, захисту та використанню інтелектуальної власності. Роботи переважно здійснюються на базі загальнодержавних нормативних документів, розрізнено кожним суб'єктом відомства.

Розглянемо здобутки науковців щодо запровадження системи контролю та координації робіт стосовно інтелектуальної власності в Міністерстві Російської Федерації у справах цивільної оборони, надзвичайних ситуацій та ліквідації наслідків стихійних лих. Так, нормативно-правова база Російської Федерації з охорони результатів інтелектуальної діяльності в науково-технічній сфері, як і в Україні, об'ємна й динамічно розвивається. На цей час у Російській Федерації складається система права інтелектуальної власності, характерна для розвинених країн світу.

На думку Майбурди С.В., факторами, які обумовлюють необхідність розвитку галузі охорони інтелектуальної власності, є: 1) принципова зміна системи правової охорони результатів інтелектуальної діяльності у Російській Федерації, що характеризує перехід до ринкових відносин у сфері інтелектуальної власності; 2) розширення областей застосування спеціальних (в інтересах національної безпеки держави) і подвійних технологій для виробництва продукції цивільного призначення; 3) стійка тенденція до створення й розвитку ринку високих технологій і науково-технічних досягнень як усередині країни, так і за кордоном; 4) формування контрактної системи державного оборонного замовлення по закріпленій за МНС Російської Федерації номенклатурі озброєння й військової техніки загального застосування, а також пожежно-технічної продукції; 5) недостатня дієвість механізму регулювання правовідносин між замовником і виконавцем робіт у сфері права інтелектуальної власності [6, с. 156]. Слід зазначити, що вказані фактори, які обумовлюють необхідність розвитку сфери забезпечення прав інтелектуальної власності, є актуальними не тільки для Росії, а й для України. Адже Росія і Україна після розпаду Радянського Союзу стрімко розвивають сферу інтелектуальної власності, приводячи її у відповідність міжнародним стандартам. Всі ці фактори спричиняють активне залучення органів управління центрального апарата й підрозділів МНС Російської Федерації у вирішенні складних питань створення правової охорони результатів інтелектуальної діяльності в науково-технічній сфері і введення в господарський обіг об'єктів інтелектуальної власності, що відносяться до засобів озброєння, пожежно-технічних об'єктів і технологій.

Проблеми з якими зустрічаються фахівці МНС Російської Федерації та інших відомств, – це проблеми розподілу прав на об'єкти інтелектуальної власності, створені в рамках державного замовлення; використання результатів науково-дослідних, дослідно-конструкторських і технологічних робіт, виконаних в інтересах національної безпеки країни, у тому числі з питань, що відносяться до компетенції МНС Російської Федерації, правової охорони результатів інтелектуальної діяльності в рамках науково-технічного співробітництва і спільної практичної діяльності по ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій із закордонними країнами [6, с. 156-157].

Все більшої актуальності на сучасному етапі набуває правова охорона інтересів держави при залученні результатів інтелектуальної діяльності у науково-технічній сфері військового, спеціального й подвійного призначення, в цивільно-правовий й економічний обіг, а також процес формування системи патентно-ліцензійного забезпечення експортно-імпортних операцій в інтересах реалізації завдань, що стоять перед МНС Російської Федерації. Проблеми виникають й в урегулюванні правовідносин, пов'язаних з початковими стадіями життєвого циклу результатів інтелектуальної діяльності, які створені під час виконання службових обов'язків або конкретного завдання роботодавця. Аналіз сучасного законодавства показує, що значна роль тут приділяється інституту договірному праву. Однак, незважаючи на значну увагу до цього питання в наукових публікаціях, практичне застосування механізмів договірного права в області службових об'єктів інтелектуальної власності, як правило,

натрапляє на недостатній рівень правової культури в сфері інтелектуальної власності, як авторів нових технічних рішень, так й їхніх роботодавців [6, с. 157].

На думку автора, ефективне вирішення визначених проблем припускає структуровану систему органів управління об'єктами інтелектуальної власності в МНС Російської Федерації. У загальному вигляді діяльність органів управління об'єктами інтелектуальної власності МНС Російської Федерації являє собою комплекс заходів, спрямованих на створення, виявлення, правову охорону й введення в господарський обіг результатів інтелектуальної діяльності. Вона містить у собі: створення правових, організаційних й економічних умов для розвитку науково-технічної творчості й ефективного використання об'єктів інтелектуальної власності для вирішення актуальних завдань у всіх сферах життєдіяльності МНС Російської Федерації; стимулювання інноваційної діяльності, дотримання прав та інтересів творців об'єктів інтелектуальної власності й осіб, що сприяють створенню й використанню результатів інтелектуальної діяльності у науково-технічній сфері; правове забезпечення контрактів, ліцензійних договорів щодо питань інтелектуальної власності; виявлення, створення й використання результатів інтелектуальної діяльності в науково-технічній сфері, спрямоване на підвищення готовності сил і засобів МНС РФ до удосконалення озброєння й технічних засобів пожежогасіння, поліпшення умов їхньої експлуатації, ремонту й зберігання, розвитку учбово-матеріальної, лабораторної й дослідницької бази, підвищення продуктивності праці, економії матеріальних цінностей, вирішення інших актуальних завдань у всіх сферах життєдіяльності МНС Російської Федерації [6, с. 158].

Створення відповідної структурованої системи органів управління об'єктами інтелектуальної власності є тією основою, на якій буде базуватися вся система щодо інтелектуальної власності у відповідному відомстві. Не створивши систему органів управління, неможливо вести чітку, злагоджену роботу за будь-яким напрямом. Але виникає питання, чому така система створюється для інтелектуальної діяльності тільки в науково-технічній сфері? При необхідності керувати об'єктами інтелектуальної власності, які не входять до промислової власності, а саме об'єктами авторського та суміжного права, виникнуть певні труднощі у відсутності необхідних фахівців, нормативної бази тощо.

Загальне керівництво діяльністю органів управління інтелектуальною власністю в МНС РФ пропонується покласти на першого заступника міністра МНС РФ, начальника Державної протипожежної служби, заступника командуючого військ цивільної оборони, керівників департаментів, регіональних центрів і головних управлінь МНС РФ суб'єктів РФ. Безпосереднім організатором інноваційної діяльності в органах управління МНС РФ й військових частин є заступник начальника (командира) або головний інженер, що відповідає за її стан і діяльність підлеглого йому органа по управлінню інноваційною діяльністю. Реалізація інноваційної діяльності в МНС РФ й проведення єдиної політики в сфері обігу інтелектуальної власності здійснюються через штатні органи по управлінню інтелектуальною власністю. Штатними органами управління інтелектуальною власністю у МНС РФ є: у центральному апараті МНС РФ – відділ інтелектуальної власності МНС РФ, підпорядкований першому заступникові міністра МНС РФ; у Державній протипожежній службі, військах цивільної оборони, управліннях, департаментах, регіональних центрах і головних управліннях МНС РФ суб'єктів Російської Федерації – відділи інтелектуальної власності, підпорядковані відповідно заступникам начальника (командира) або головному інженерові; у науково-дослідних, освітніх і медичних установах – лабораторії із проблем інтелектуальної власності (або головний фахівець); у частинах, підрозділах й організаціях, де не передбачені органи управління інтелектуальною власністю – позаштатні комісії з управління інтелектуальною власністю;

у підрозділах Державної протипожежної служби, військах цивільної оборони, освітніх, санаторно-курортних організаціях і на підприємствах МНС РФ – позаштатні уповноважені у справах інтелектуальної власності [6, с. 158-160].

Розподіл обов’язків щодо управління сферою інтелектуальної власності в МНС РФ є виваженим та свідчить про приділення значної уваги діяльності в цій сфері. Про це свідчить загальне керівництво роботою з інтелектуальної власності першим заступником міністра МНС РФ, а також створення у центральному апараті МНС РФ – відділу інтелектуальної власності МНС РФ. Але застосування для керівництва у частинах, підрозділах й організаціях, де не передбачені органи управління інтелектуальною власністю, позаштатних комісій з управління інтелектуальною власністю, та у підрозділах Державної протипожежної служби, військах цивільної оборони, освітніх, санаторно-курортних організаціях і на підприємствах МНС Росії – позаштатних уповноважених у справах інтелектуальної власності, є, на нашу думку, помилкою. В цих підрозділах для відповідної організації роботи необхідно призначати відповідальну особу з управління інтелектуальної власності, а комісії застосовувати для прийняття виважених рішень на колегіальній основі. Особливо дивує відсутність відповідальних за управління інтелектуальною власністю на підприємствах МНС РФ, адже саме там, поряд з науковими установами, створюється основна частина об’єктів промислової власності, а також застосовуються об’єкти промислової власності, які охороняються відповідними документами інших власників.

Відділ інтелектуальної власності МНС РФ зобов’язаний координувати й направляти діяльність всіх органів управління інтелектуальної власності в МНС РФ, виробляти й проводити єдину правову, патентно-ліцензійну, науково-технічну й економічну політику в області інноваційної діяльності. Відділи інтелектуальної власності Державної протипожежної служби, військ цивільної оборони, управлінь, департаментів, регіональних центрів і головних управлінь МНС РФ суб’єктів Російської Федерації координують інноваційну діяльність підлеглих їм структур, надають їм методичну допомогу й здійснюють контроль за станом інноваційної діяльності. Крім того, на відділи інтелектуальної власності Державної протипожежної служби, військ цивільної оборони, управлінь і департаментів МНС РФ, регіональних центрів і Головних управлінь МНС РФ суб’єктів Російської Федерації покладають обов’язки, перераховані вище для відділу інтелектуальної власності МНС РФ, стосовно до функцій і завдань відповідних структур [6, с. 160-164].

З аналізу функціональних обов’язків відділу інтелектуальної власності МНС РФ та відділу інтелектуальної власності Державної протипожежної служби, військ цивільної оборони, управлінь і департаментів МНС РФ, регіональних центрів і Головних управлінь МНС РФ суб’єктів Російської Федерації видно, що обов’язки щодо інтелектуальної власності встановлені оптимально та охоплюють майже весь спектр необхідної нормотворчої та організаційної роботи. Але не встановлені норми щодо відповідного підпорядкування відділів та інших органів з управління інтелектуальною власністю та обов’язки щодо підготовки звітних та аналітичних документів для подання їх у відповідні статистичні органи, а також для інформування про проведену роботу керівництва МНС РФ. Без проведення аналітичної роботи на основі звітних документів та встановлення вертикалі підпорядкування в МНС РФ важко буде приймати рішення щодо управління сферою інтелектуальної власності в цілому та відпрацьовувати пропозиції щодо поліпшення цієї роботи. Також відсутні норми щодо співпраці відділів інтелектуальної власності з органами управління науковою діяльністю та науково-технічними розробками.

Продовжимо розгляд запропонованої системи забезпечення прав інтелектуальної власності в МНС РФ. Розглянемо діяльність лабораторії із проблем інтелектуальної власності освітньої, науково-дослідної та медичної установи. На лабораторії із проблем інтелектуальної власності (провідного спеціаліста) освітньої, науково-дослідної та медичної установи покладається: розробка проектів і планів інноваційної діяльності й контроль за їхнім виконанням; розгляд рекомендованих вищими органами управління МНС РФ й доведення до особового складу тематичних планів творчих розробок і контроль за їхнім виконанням; перевірка творчої діяльності в підрозділах, аналіз її стану й подання пропозицій по її вдосконалюванню; надання допомоги новаторам у виявленні об'єктів інтелектуальної власності й оформленні заявок на одержання охоронних документів виключного права; підготовка разом з фінансовою службою проектів угод по виплаті авторам винагород за використання об'єктів промислової власності та особам, що сприяють їхньому створенню й використанню, контроль своєчасності виплат винагород; розробка й проведення заходів щодо підвищення рівня культури в області права інтелектуальної власності; керівництво позаштатними органами управління інтелектуальною власністю; організація патентно-ліцензійної роботи, аналіз її стану й подання пропозицій по вдосконаленню цієї роботи; методичне керівництво патентними дослідженнями й участь у їхньому проведенні, контроль за зазначенням результатів патентних досліджень у звітах по науково-дослідних та дослідно-конструкторських роботах і використанням цих результатів тощо [6, с. 164-165].

Аналіз діяльності лабораторії із проблем інтелектуальної власності освітньої, науково-дослідної та медичної установи показує, що функціональні обов'язки лабораторій мають ряд недоліків, а саме: розгляд рекомендованих вищими органами управління МНС РФ й доведення до особового складу тематичних планів творчих розробок і контроль за їхнім виконанням, на нашу думку, повинні здійснювати науково-організаційні відділи, а лабораторії із проблем інтелектуальної власності повинні брати участь у розгляді зазначених планів та супроводжувати їх виконання в частині робіт з інтелектуальної власності, в тому числі перевіряти тематику на патентну чистоту. Не встановлені норми щодо співпраці лабораторій з вченими, науковими та науково-технічними радами установ, адже саме ці органи на колегіальній основі вирішують основні проблеми наукової діяльності. Також немає підстави для створення позаштатних органів управління інтелектуальною власністю у освітніх, науково-дослідних та медичних установах, де діють лабораторії із проблем інтелектуальної власності, бо це призведе до дублювання обов'язків, погіршення керованості роботи з інтелектуальною власністю тощо. Ще один недолік, який впливає з аналізу діяльності лабораторій із проблем інтелектуальної власності, це відсутність підготовки узагальнених звітних матеріалів щодо роботи з інтелектуальною власністю по установі та подання їх до відповідних статистичних органів та керівних органів МНС РФ для узагальнення, оцінки виконаної роботи та прийняття відповідних рішень щодо поліпшення цієї роботи.

Розглянувши та проаналізувавши досвід російських науковців щодо створення в МНС РФ системи координації діяльності в сфері інтелектуальної власності, слід відзначити позитивні сторони, а саме: бажання створення такої системи, приведення робіт в даній сфері до відповідної структури, налагодження організаційної структури, створення нормативної бази, необхідної для функціонування системи тощо. Також позитивним є бажання підвищення інтелектуальної та інноваційної культури, введення курсу занять у навчальних закладах системи МНС РФ з інтелектуальної та

інноваційної діяльності. Звісно, для забезпечення належної роботи необхідно розпочинати саме з підготовки кваліфікованих кадрів, закладаючи надійний фундамент на майбутнє в цій сфері.

Але слід відзначити і значні недоліки. Так, при побудові системи під поняттям “інтелектуальна власність” розглядається тільки виключно промислова власність, тобто винаходи та корисні моделі, які охороняються в Україні відповідно до Закону України “Про охорону прав на винаходи і корисні моделі” [7], промислові зразки, які охороняються відповідно до Закону України “Про охорону прав на промислові зразки” [8], топографії мікросхем, які охороняються відповідно до Закону України “Про охорону прав на топографії інтегральних мікросхем” [9]. Поза увагою залишаються значні складові інтелектуальної власності, такі як твір (книги, статті, відео- та аудіо твори, зображення, відзнаки, геральдика тощо), які охороняються в Україні відповідно до Закону України “Про авторське право і суміжні права” [10], а також торгові знаки (марки), що теж є значними об’єктами у інтелектуальній і інноваційній діяльності які охороняються відповідно до Закону України “Про охорону прав на знаки для товарів і послуг” [11] та ін.

Аналізуючи законодавство Російської Федерації щодо інтелектуальної власності, хочеться визначити, що позитивним кроком в нормотворчому процесі є прийняття у 2006 р. ч. 4 Громадянського Кодексу Російської Федерації [12], яка присвячена виключно інтелектуальній власності. Так глава 69 встановлює загальні положення, глава 70 – авторське право, глава 71 – права, суміжні з авторськими, глава 72 – патентне право, глава 73 – право на селекційне досягнення, глава 74 – право на топології інтегральних мікросхем, глава 75 – право на таємницю виробництва (“ноу-хау”), глава 76 – права на засоби індивідуалізації юридичних осіб, товарів, робіт, послуг і підприємств, глава 77 – право використовувати результати інтелектуальної діяльності у складі єдиної технології [12]. Зведення всіх норм щодо інтелектуальної власності в одному нормативно-правовому акті спрощує застосування цих норм, робить використання нормативного акта зручним, забезпечує усунення дублювання норм у різних нормативно-правових актах, а також усунення неточностей та протиріч, робить норми збалансованими та такими, що надійно охороняють права авторів та володарів майнових прав об’єктів інтелектуальної власності.

Висновки.

Виходячи з аналізу організації забезпечення прав інтелектуальної власності на прикладі Міністерства Російської Федерації у справах цивільної оборони, надзвичайних ситуацій та ліквідації наслідків стихійних лих, нами пропонується до функцій системи із забезпечення прав інтелектуальної власності в органах виконавчої влади, підприємствах, наукових установах включити, крім забезпечення прав промислової власності, також забезпечення прав на об’єкти, які охороняються авторським правом та суміжними правами, і забезпечення прав на торгові знаки, а іншими словами кажучи, на всі об’єкти інтелектуальної власності. Адже наукова і науково-технічна діяльність передбачає створення всіх без виключення об’єктів інтелектуальної власності і виключення хоча б одного об’єкту призводить до неповноцінної роботи зазначеної системи [13, с. 158-167].

Запропонована система забезпечення прав інтелектуальної власності є підсистемою більш об’ємної системи правового забезпечення наукової та науково-технічної діяльності. І основне завдання функціонування системи правового забезпечення наукової та науково-технічної діяльності полягає у злагодженій роботі її підсистем в тому числі і підсистеми (системи) забезпечення прав інтелектуальної власності.

Використана література

1. Право інтелектуальної власності : акад. курс : підруч. для студ. вищих навч. закладів / [О.П. Орлюк, Г.О. Андрощук, О.Б. Бутнік-Сіверський та ін.] ; за ред. О.П. Орлюк, О.Д. Святоцького. – К. : Видавничий Дім “Ін Юре”, 2007. – 696 с.
2. Гражданское право : учебник. – Ч. III ; под ред. А.П. Сергеева, Ю.К. Толстого. – М. : ПРОСПЕКТ, 1999. – 592 с.
3. Писачкин В.В. Интеллектуальная собственность в системе социальных отношений и ценностных ориентаций : дис. на соискание ученой степени канд. юрид. наук : 12.00.02 / В.В. Писачкин. – Мордовський державний педагогічний інститут ім. М.Е. Евсевьева, 2003 г. – 207 с.
4. Конституція України : Закон України від 28.06.96 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=254%EA%2F96-%E2%F0>
5. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України від 13.12.91 р. № 1977-XII // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1992. – № 12. – Ст. 165. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1977-12&print=1>
6. Майбурд С.В. Правовая охрана и защита исключительных прав на результаты интеллектуальной деятельности в научно-технической сфере субъектов права МЧС России : дис. на соискание ученой степени канд. юрид. наук : 12.00.02 / С.В. Майбурд. – Санкт-Петербурзький університет Державної протипожежної служби МЧС Росії, 2008 г., – 191 с.
7. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі : Закон України від 15.12.93 р. № 3687-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 7. – Ст. 32. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3687-12>
8. Про охорону прав на промислові зразки : Закон України від 15.12.93 р. № 3688-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 7. – Ст. 34. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3688-12>.
9. Про охорону прав на топографії інтегральних мікросхем : Закон України від 05.11.97 р. № 621/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 8. – Ст. 28. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=621%2F97-%E2%F0>
10. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 23.12.93 р. № 3792-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 13. – Ст. 64. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3792-12>
11. Про охорону прав на знаки для товарів і послуг : Закон України від 15.12.93 р. № 3689-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 7. – Ст. 36. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3689-12>
12. Громадянський Кодекс Російської Федерації : Закон Російської Федерації від 30.11.94 р. № 51-ФЗ : ред. від 06.04.11 г. – (Частина четверта, прийнята Державною Думою Російської Федерації від 24.11.06 р. Ухвалений Радою Федерації від 08.12.06 р., підписаний Президентом Російської Федерації від 18.12.06 р. № 230-ФЗ). – Режим доступу : [http://www.gzkodeks.ru/fkodeks/chast4/gzkodeks-glava69\(77\).html](http://www.gzkodeks.ru/fkodeks/chast4/gzkodeks-glava69(77).html)
13. Смерницький Д.В. Адміністративно-правове забезпечення прав інтелектуальної власності в системі МВС України : дис. на здобуття ученого ступеня канд. юрид. наук : 12.00.07 / Д.В. Смерницький. – К. : Державний науково-дослідний інституту МВС України, 2012 р. – 239 с.
14. Брижко В.М. Патентознавство як самостійна наукова дисципліна / В.М. Брижко. – К.: Національне агентство з питань інформатизації при Президенті України, 1996 р. – 184 с.
15. Брижко В.М. Основи систематизації інформаційного законодавства : теоретичні та правові засади : монографія. – К. : ТОВ “ПанТот”, 2012 р. – С 110-116.
16. Дахно И.И. Патентование. – Х. : Ксилон, 1997 г. – 313 с.

~~~~~ \* \* \* ~~~~~